

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่องการศึกษาการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอเนื้อหาสาระสำคัญเรียงลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการ
2. การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
 - 2.1 นโยบายรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
 - 2.2 การพัฒนาการเรียนรู้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน
3. การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. สรุปหลักการและแนวคิดที่นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการ

1.1 ความหมายของความพร้อม

ครอนบาค (Cronbach, 1963) (อ้างถึงใน มาลี จุฑา, 2542, หน้า 57) ให้ความหมายของความพร้อมว่าหมายถึง วุฒิภาวะ อารมณ์ และความสามารถในการเรียนรู้

ชงทอง จันทรางศุ (2532, หน้า 370) ได้ให้ความหมายของความพร้อม ว่าหมายถึง ร่วมกันในเวลาเดียวกัน ครบครัน เสร็จ

กฤษดา ทองสังวร (2540, หน้า 17) กล่าวถึงความหมายของความพร้อม คือคุณสมบัติหรือสถานะของบุคคลที่พร้อมที่จะทำงาน หรือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีแนวโน้มที่ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับเตรียมตัวสำหรับกรทำกิจกรรมนั้นๆอย่างพร้อมมูลทั้งความสมบูรณ์ทางร่างกายและจิต ความสนใจหรือแรงจูงใจ ประสบการณ์ และการได้รับการฝึกอบรม

อัษฎลี มุละดา (2541, หน้า 43) ให้ความหมายความพร้อมว่า สภาพของบุคคลที่มีความกระตือรือร้น มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพอันเป็นผลมาจากการเตรียมตัวทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

ราชบัณฑิตยสถาน (2525, หน้า 579) ได้ให้ความหมายของความพร้อมว่า หมายถึง คำแสดง กิริยาร่วม หรือ ในเวลาเดียวกัน ครบครัน เสร็จ เตรียมครบถ้วน

พรรณี ชเจนจิต (2545, หน้า 47) ให้ความหมายของความพร้อมว่าเป็นสภาวะของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผลซึ่งขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ การได้รับการฝึกฝน การเตรียมตัว ความสนใจ และแรงจูงใจ ซึ่งแต่ละคนมีความพร้อมแตกต่างกัน

เชียรชัย เอี่ยมวรเมธ (2546, หน้า 626–627) ได้ให้ความหมายของความพร้อมว่า หมายถึง 1) ครบครัน ครบถ้วน สมบูรณ์ 2) ในเวลาเดียวกัน 3) ตามหลังด้วย “ทุกเวลา” จะมีความหมายว่าเวลาไหนก็ได้ 4) ในขณะที่ต้องการ 5) เตรียมพร้อม

กล่าวโดยสรุป ความพร้อม หมายถึง การดำเนินงานด้วยความพอใจ เต็มใจ สนใจ กระตือรือร้นให้สำเร็จลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ความหมายของทรัพยากรทางการศึกษา

ในการบริหารสถานศึกษา จะต้องอาศัยทรัพยากรเป็นปัจจัยสำคัญ ในการบริหารงาน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมตามภาระหน้าที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้มีผู้ให้ความหมายของทรัพยากรไว้ หลายแนวคิดดังต่อไปนี้

กู๊ด (Good, 1973, p. 496) ให้ความหมายว่า ทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง องค์การต่างๆ บุคคลซึ่งมีความสามารถในท้องถิ่น วัสดุต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนโดยตรงหรือโดยอ้อม

คูก์ และออนเซน (Cook and Olsen, 1982, p. 1078) กล่าวว่า ทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งหมดรวมทั้งประสบการณ์ ซึ่งอาจได้รับจากชุมชนหนึ่ง หรือหลายชุมชนที่แวดล้อมสถานศึกษาส่วนประกอบดังกล่าวได้แก่ ธรรมชาติประชากร ไร่นา โรงงาน อุตสาหกรรม กลุ่มคน องค์การและสถาบันต่างๆ ตลอดจน โครงสร้างและกระบวนการของสังคม และแนวโน้มแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

นิโคล (Nichols, 1971, p. 431) กล่าวว่า ทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง แหล่งชุมชนที่ประกอบด้วยชุมชน สถานที่ สิ่งต่างๆ และกิจกรรมทั้งหลายที่นำมาใช้ในการศึกษา

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2542, หน้า 6) ให้ความหมายของ ทรัพยากรทางการบริหาร ดังนี้ ความหมายที่แคบทรัพยากรทางการบริหาร หมายถึง ปัจจัยนำเข้าไปใช้เพื่อจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทภายในสังคม ปัจจัยนำเข้านี้ส่วนใหญ่จะเป็นรูปของเงินงบประมาณ การลงทุนส่วน ความหมายที่เกี่ยวข้องทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง ปัจจัยนำเข้า และปัจจัยกระบวนการจัดการ ในการแปรเปลี่ยนปัจจัยนำเข้านั้นให้บังเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลความสามารถในการดึงการ ระดมสรรพกำลังในสังคมเข้ามาสนับสนุน ส่งเสริมเกื้อหนุนการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ซึ่งไม่ จำเป็นต้องเป็นเงิน หรือวัสดุอุปกรณ์ หรือเวลา ที่จัดเป็นการให้โอกาสทางการศึกษา ในแง่ของการ สละเวลามาให้ทางการศึกษาของบุคคลในสังคม ซึ่งไม่ใช่ครูอาจารย์ประจำนอกจากนั้นทรัพยากร ทางการศึกษา ยังหมายถึง ทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมกับการให้บริการทาง การศึกษา ตลอดจนถึงสื่ออุปกรณ์ต่างๆ เช่น โทรทัศน์ ดาวเทียม อินเทอร์เน็ตซึ่งสามารถนำมาใช้ ประโยชน์เพื่อการศึกษา

ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 ทรัพยากร หมายถึง สิ่งทั้ง ปวงเป็นทรัพย์ คำว่า ทรัพย์หมายถึง เงินตรา สมบัติพิสดาน วัตถุอันมีรูปร่างโดยปริยายหรือ หมายถึงสิ่งที่ถือว่ามีค่า อาจไม่มีรูปร่างก็ได้ เช่น มีปัญญาเป็นทรัพย์ อริยทรัพย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525, หน้า 375-376)

จากการการประชุมสัมมนาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวว่า ทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง ทรัพยากรที่มีใช้ตัวเงินและทรัพยากรทางการเงินทรัพยากรที่มีใช้ ตัวเงิน หมายถึง ปัจจัยการผลิต ที่ดิน แรงงาน ทุน และการประกอบการ ตามนัยนี้ทรัพยากรทาง การศึกษา จึงหมายถึง บุคคล ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและการผสมผสาน การใช้ปัจจัยต่างๆ เข้าด้วยกัน (ประเวศ วะสี, 2544, หน้า 5)

สมเกียรติ ภูษสมศรี (2554, หน้า 9) ได้ให้ความหมายทรัพยากรทางการศึกษาว่าเป็นปัจจัย ทุกสิ่งทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาซึ่งประกอบด้วยด้วยทรัพยากรหลัก 4 อย่างคือ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และการจัดการศึกษาซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรทางการ ศึกษาซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน จะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

กล่าวโดยสรุป ทรัพยากรในการบริหาร หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้บริหารนำมาใช้ในการบริหารงาน โดยจะต้องคำนึงถึงปัจจัยทางการบริหารเพื่อให้สถานศึกษามีการบริหารที่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันประกอบไปด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Materials) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกว่า 4M's

1.3 การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการ

แนวคิดการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา มีดังนี้

กริฟฟิน (Griffin, 1996, p. 6) กล่าวว่า ทรัพยากรทางการบริหารหรือปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยปัจจัยพื้นฐานที่มาจากสิ่งแวดล้อม 4 ประการ ที่ประกอบด้วย ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรการเงิน ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งทรัพยากรการบริหารเหล่านี้ต้องนำไปใช้ในกระบวนการบริหาร

ปรีชา คัมภีรปรกรณ์ (2545, หน้า 5-7) กล่าวว่า ทรัพยากรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่มีต่อการบริหารจัดการให้ทุกกิจการ เพราะทรัพยากรเป็นตัวกลางหรือตัวกระตุ้นที่ทำให้กิจกรรมเป็นองค์การหรือหน่วยงานดำเนินไปได้ เพราะทรัพยากรจะมีบทบาทต่อกิจกรรมหรือการดำเนินภารกิจขององค์การหรือหน่วยงานทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพและการดำเนินงานหรือประกอบภารกิจขององค์การนั้นมีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) กิจกรรม หรือภารกิจขององค์การ 2) ทรัพยากร และ 3) คน

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 8) กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษาว่าเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่ต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ ในการบริหารนั้นไม่ว่าจะเป็นงานของรัฐหรือเอกชนก็ตามงานจะไม่สามารถดำเนินไปด้วยดีได้หากปราศจากเสียซึ่งอำนาจหน้าที่ เช่นการบริหารนั้นจะไม่สามารถสัมฤทธิ์ผลด้วยดีหากไม่มี คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Materials) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียก 4 M's ซึ่งปัจจัยทั้งสี่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการบริหารเพราะในการบริหารทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัยคน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะบริหารนั้นจะเป็นการบริหารราชการหรือเอกชน

ร็อบบินส์และโคลเตอร์ (Robbins and Coulter, 1999, p.12) กล่าวว่าองค์กรใดจะดำเนินภารกิจต่างๆ สำเร็จลงได้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดได้ จะต้องประกอบด้วย ทรัพยากรบุคคล ทุน วัตถุดิบ การจัดการ และข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น

สมาน รังสิโยกฤษฎ์ (2541, หน้า 83 - 85) กล่าวว่า ทรัพยากรทางการบริหาร หรือปัจจัยทางการบริหาร (Administrative Research) ที่สำคัญมี 4 การคือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ

(Materials) และการจัดการ (Management) หรือเรียกโดยย่อว่า 4M's แต่ปัจจุบันองค์กรขยายตัวขึ้น และมีวิทยาการใหม่ๆ ถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและเพื่อเพิ่มผลผลิตอีกมากมาย

สมคิด บางโม (2545, หน้า 47) กล่าวว่า การจัดการบริหารกิจการต่างๆ จำเป็นต้องมีทรัพยากร เป็นปัจจัยพื้นฐานทางการจัดการ มี 4 ประการได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ ปัจจัยทางการบริหารทั้ง 4 ประการเป็นสิ่งจำเป็นเพราะประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการจะเกิดขึ้นขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์และคุณภาพของปัจจัยด้วย

สมเกียรติ ภูสมศรี (2554, หน้า 13) กล่าวว่า ทรัพยากรทางการบริหารจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงปัจจัยทางการบริหารอันประกอบไปด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Materials) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกว่า 4M's จึงจะทำให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

สมคิด บางโม (2553, หน้า 63) ได้กล่าวว่า การจัดการหรือการบริหารกิจการต่างๆ จำเป็นต้องมีทรัพยากรอันเป็นปัจจัยพื้นฐานทางการจัดการ โดยทั่วไปถือว่าทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสำคัญของการจัดการมีอยู่ 4 ประการ ซึ่งรู้จักกันในนามของ 4 M ได้แก่

1. คน (Man) เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมขององค์กรนั้นๆ
2. เงิน (Money) ใช้สำหรับเป็นค่าจ้างและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ
3. วัสดุสิ่งของ (Material) หมายถึงอุปกรณ์เครื่องใช้ เครื่องมือต่างๆ รวมทั้งอาคารสถานที่ด้วย
4. ความรู้ด้านการจัดการ (Management) หมายถึงความรู้เกี่ยวกับการจัดการ

สุรพันธ์ ฉันทแดนสุวรรณ (2550, หน้า 9) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรหรือปัจจัยที่นักบริหารต้องให้ความสนใจ เพื่อให้การดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือองค์การประสบผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ

คน (Man) เป็นทรัพยากรบุคคลที่เป็นหัวใจขององค์กร ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการจัดการ เพราะคนมีชีวิตจิตใจ มีอารมณ์ ความรู้สึก ดังนั้นการบริหารจึงให้ความสำคัญกับคนมากที่สุด

เงิน (Money) เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้กิจกรรมต่างๆ ขององค์กรดำเนินต่อไปได้

วัสดุ (Materials) วัสดุหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญไม่แพ้ปัจจัยอื่น จำเป็นต้องมีคุณภาพและมีต้นทุนที่ต่ำ เพราะมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต

เครื่องจักร (Machine) เครื่องจักรอุปกรณ์ ที่มีศักยภาพที่ดีจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการผลิตเช่นกัน

จะกล่าวได้ว่า สถานศึกษาจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการ เพราะปัจจัยที่ส่งผลในการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จ คือทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญจำเป็น และเป็นตัวกลางหรือตัวกระตุ้นทำให้งิจกรรมของสถานศึกษาดำเนินงานไปได้ และประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และส่งผลให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปในอนาคต

2. การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

2.1 นโยบายรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของประชาคมอาเซียน

คำว่า “ASEAN” เป็นคำย่อมาจาก “Association of South East Asian Nations” หรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาเซียนมีจุดเริ่มต้นจากสมาคมอาสา ซึ่งก่อตั้งเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2504 โดยไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ แต่ได้ถูกยกเลิกไป ต่อมาในปี พ.ศ. 2510 ได้มีการลงนามใน “ปฏิญญากรุงเทพ” หรือปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) ที่พระราชวังสราญรมย์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510

อาเซียนได้ถือกำเนิดขึ้นโดยมีรัฐสมาชิกเริ่มต้น 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจการพัฒนาทางสังคม และวัฒนธรรม การกินดีอยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก และเปิดโอกาสให้คลายข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสันติ หลังจาก พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา อาเซียนมีรัฐสมาชิกเพิ่มขึ้นจนมี 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว กัมพูชา เวียดนาม และพม่า อาเซียนมีพื้นที่ราว 4,435,570 ตารางกิโลเมตร มีประชากรราว 590 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2553 จีดีพี ของประเทศสมาชิกรวมกันคิดเป็นมูลค่าราว 1.8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นลำดับที่ 9 ของโลกเรียงตามจีดีพี มีภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการในปัจจุบัน กฎบัตรอาเซียน ได้มีการลงนามเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.

2551 ซึ่งทำให้อาเซียนมีสถานะคล้ายกับสหภาพยุโรปมากยิ่งขึ้น เขตการค้าเสรีอาเซียน ได้เริ่มประกาศใช้ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2553 และกำลังก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งจะประกอบด้วยสามเสาหลัก คือประชาคมอาเซียนด้านการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political Security Community) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) ภายในปี พ.ศ. 2558

อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและเป็นตัวอย่างของการรวมตัวของกลุ่มประเทศที่มีพลังต่อรองในเวทีการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ความก้าวหน้าของอาเซียนมีปัจจัยจากความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างรัฐสมาชิก อันก่อให้เกิดบรรยากาศที่สร้างสรรค์และเอื้อต่อความร่วมมือระหว่างกัน ทำให้สถานการณ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เปลี่ยนผ่านจากสภาวะแห่งความตึงเครียดและการเผชิญหน้าในยุคสงครามเย็นมาสู่ความมีเสถียรภาพ ความมั่นคงและความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในปัจจุบัน (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554ข, หน้า 1)

2.1.2 บทบาทการศึกษาในประชาคมอาเซียน

การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 ที่ชะอำ – หัวหิน ประเทศไทย ผู้นำอาเซียนได้ประกาศปฏิญญาว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปันให้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและมีความรับผิดชอบทางสังคม เน้นย้ำถึงบทบาทของการศึกษาในการสร้างประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 ประกอบด้วย 3 เสาหลัก ดังนี้ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2555ข, หน้า 6 - 7)

1. บทบาทภาคการศึกษาในเสาการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

1.1 สนับสนุนความเข้าใจและความตระหนักรับรู้เรื่อง กฎบัตรอาเซียน ผ่านหลักสูตรในโรงเรียน และเผยแพร่กฎบัตรอาเซียนที่แปลเป็นภาษาต่างๆ ของชาติในอาเซียน

1.2 ให้ความสำคัญแก่ประชาธิปไตยให้มากขึ้น เคารพในสิทธิมนุษยชน และคำนึงในเรื่องแนวทางที่สันติภาพในหลักสูตรของโรงเรียน

1.3 สนับสนุนความเข้าใจและความตระหนักรับรู้ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อในภูมิภาคในหมู่อาจารย์ผ่านการฝึกอบรม โครงการแลกเปลี่ยน และการจัดตั้งข้อมูลพื้นฐานออนไลน์

1.4 จัดให้มีการประชุมผู้นำโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอในฐานะที่เป็นพื้นฐานสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นในภูมิภาคอาเซียน การสร้างศักยภาพและเครือข่าย รวมทั้งยอมรับการดำรงอยู่ของเวทีโรงเรียนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาเศรษฐกิจอาเซียน

2.1 พัฒนารอบทักษะภายในประเทศของแต่ละประเทศสมาชิกเพื่อช่วยสนับสนุนการมุ่งไปสู่การจัดการยอมรับทักษะในอาเซียน

2.2 สนับสนุนการขับเคลื่อนของนักเรียน นักศึกษาให้ดีขึ้น โดยพัฒนาบัญชีรายการระดับภูมิภาคของอุปกรณ์สารสนเทศด้านการศึกษาที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจัดหาได้

2.3 สนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมือในภูมิภาคอาเซียน โดยผ่านกลไกความร่วมมือในระดับภูมิภาคระหว่างประเทศอาเซียน ซึ่งจะต้องดำเนินควบคู่ไปกับความพยายามในการปกป้องและปรับปรุงมาตรฐานทางการศึกษาและวิชาชีพ

2.4 พัฒนามาตรฐานด้านอาชีพบนพื้นฐานของความสามารถในภูมิภาคในภูมิภาคอาเซียนมุ่งไปสู่การสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก และเพื่อสนองต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรมโดยประสานตามกระบวนการ ภายใต้กรอบการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านแรงงาน

3. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

3.1 พัฒนาเนื้อหาสาระร่วมในเรื่องอาเซียนสำหรับโรงเรียน เพื่อใช้เป็นตัวอ้างอิงสำหรับการฝึกอบรมและการสอนของครูอาจารย์

3.2 เสนอให้มีหลักสูตรปริญญาด้านศิลปวัฒนธรรมอาเซียนในมหาวิทยาลัยและเสนอให้มีภาษาประจำชาติอาเซียนให้เป็นภาษาต่างประเทศวิชาเลือกในโรงเรียน

3.3 สนับสนุนโครงการระดับภูมิภาคที่มุ่งเน้นที่ส่งเสริมการตระหนักรับรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้แก่เยาวชน รับรองการมีอยู่ของโครงการอื่นๆ นอกเหนือจากนี้ เช่น การนำเที่ยวโรงเรียนอาเซียน โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาอาเซียน การประชุมเยาวชนอาเซียนด้านวัฒนธรรม

การประชุมยอดเยาวชนนักศึกษามหาวิทยาลัยอาเซียน การประชุมเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน และการประกวดสุนทรพจน์ระดับเยาวชน

3.4 สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยการสนับสนุนการศึกษาสำหรับทุกคน

3.5 จัดให้มีการประชุมวิจัยทางการศึกษาอาเซียน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการวิจัยและพัฒนาในภูมิภาคให้เป็นเวทีสำหรับนักวิจัยจากประเทศสมาชิกเพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองในประเด็นและเรื่องที่เกี่ยวข้องของภูมิภาค

3.6 สนับสนุนความเข้าใจและการตระหนักรู้ในประเด็นและเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคอาเซียน โดยการบูรณาการให้อยู่ในหลักสูตรของโรงเรียน และการมอบรางวัลโรงเรียนสีเขียวอาเซียน

3.7 เฉลิมฉลองวันอาเซียน (วันที่ 8 สิงหาคม) ในโรงเรียน โดยเฉพาะในเดือนสิงหาคม ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การร้องเพลงชาติอาเซียน การจัดการแข่งขันเรื่องประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอาเซียน การจัดแสดงเครื่องหมายและสัญลักษณ์ๆ ของอาเซียน การจัดค่ายเยาวชนอาเซียน เทศกาลเยาวชนอาเซียน และวันเด็กอาเซียน

2.1.3 นโยบายการขับเคลื่อนการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน

รัฐบาลไทยได้ร่วมกับอาเซียนในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาคทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคง ตลอดจนสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับกฎบัตรอาเซียนและนโยบายของรัฐบาลไทยในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศสมาชิกอาเซียน โดยใช้การศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อเป็นฐานสำคัญในการเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองในทุกด้าน ต่อมาที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 ได้ให้การรับรองปฏิญญาชะอำ-หัวหินว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและการพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืน และได้กำหนดให้สาขาการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการตอบสนองการสร้างประชาคมการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ภายใน พ.ศ. 2558

การกำหนดให้ “การศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ” เพื่อเตรียมคนไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 มีคำถามที่เกิดขึ้นในขณะนี้คือ ประเทศไทยมีการเตรียมการอย่างไรในการพัฒนาคน

ไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนหากพัฒนาการด้านคุณภาพการศึกษาของประเทศเป็นไปอย่างล่าช้า จะทำให้ไม่ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก อาจทำให้เสียโอกาสในการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรที่มีคุณค่าที่สุดของประเทศ ส่งผลให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเมื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ในขณะที่ประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อย่างเต็มตัว ด้วยนโยบายและการวางแผนการศึกษาให้ประชากรของประเทศได้ศึกษาเรียนรู้ประเทศในภูมิภาคอาเซียน การสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรม ในหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2558 เช่น สิงคโปร์กำหนดพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อก้าวสู่การเป็นผู้นำแห่งเอเชียด้านศูนย์กลางการศึกษาระดับมาตรฐานสากล ฟิลิปปินส์วางแผนขยายการศึกษาสำหรับทุกคน มาเลเซียเน้นการพัฒนากระบวนการศึกษาที่มีคุณภาพโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ส่วนประเทศไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม พัฒนาการศึกษามีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรองรับ มีการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการกระจายโอกาสทางการศึกษาและเน้นคุณภาพการศึกษาสู่สากล

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทการดำเนินงานด้านต่างประเทศเชิงรุก โดยเน้นการกระชับความสัมพันธ์และการขยายความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศในภูมิภาคเอเชียภายใต้กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน และการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับคุณภาพทางการศึกษา การใช้โครงสร้างพื้นฐานอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีการสื่อสาร รวมทั้งการบริหารจัดการทางการศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 โดยกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2555ก, หน้า 22 - 23)

1. นโยบายกระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินการด้านการศึกษาตามปฏิญญาชะอำ-

หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษา เพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน จากการประชุมคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อขับเคลื่อนการศึกษาในอาเซียนสู่การบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2553 ณ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบนโยบายเพื่อดำเนินงานตามปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ด้านการศึกษา ดังนี้

นโยบายที่ 1 การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้าง ความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษาและประชาชน เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2558

นโยบายที่ 2 การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษาและประชาชนให้มีทักษะที่ เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อน บ้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะและความชำนาญที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลง ทางอุตสาหกรรม และการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน รวมทั้งการพิจารณาแผนผลิต กำลังคน

นโยบายที่ 3 การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและ ครูอาจารย์ในอาเซียน รวมทั้งให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน การ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบ การศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษา ด้าน อาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูน ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกของอาเซียน

นโยบายที่ 4 การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย การจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การ พัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่างๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษา ควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

นโยบายที่ 5 การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

2. ยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2555 – 2558 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การ ปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน/ ประชาคมโลก

2.1 ส่งเสริมการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษา การวิจัยและพัฒนา และการฝึกอบรมนานาชาติในภูมิภาค

2.2 ส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศต่างๆ และองค์กรระหว่างประเทศ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างผู้เรียน ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

2.3 กำหนดมาตรการเชิงรับและรุกเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าและบริการด้านการศึกษา

2.4 ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาสากลเป็นภาษาที่สอง ตั้งแต่ระดับชั้นพื้นฐาน และการเรียนรู้ภาษาที่สาม

2.5 ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาจัดหลักสูตรนานาชาติ หรือหลักสูตรสมทบร่วมกับสถาบันต่างประเทศ

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2554 ไว้ในข้อที่ 8 นักเรียน ครู และสถานศึกษาได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องนโยบายดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการดังนี้ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2555ช, หน้า 11 - 13)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินโครงการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education hub) โดยมอบหมายให้สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษาดำเนินการโครงการเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

1. โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน (Spirit of ASEAN) เพื่อเตรียมเยาวชนไทยให้มีความพร้อมในการเป็นสมาชิกที่ดีของประชาคมอาเซียน สามารถติดต่อสื่อสารและอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน โดยพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจากทุกภูมิภาคจำนวน 54 โรงเรียนแบ่งเป็นโรงเรียน 2 รูปแบบ ได้แก่

1.1 โรงเรียน Sister school จำนวน 30 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและมีศูนย์อาเซียนศึกษา เน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และภาษาอาเซียนอีก ภาษา (ภาษาประเทศในภาษา 9 ประเทศ คือ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว พม่า กัมพูชา และมาเลเซีย) พหุวัฒนธรรม

1.2 โรงเรียน Buffer school จำนวน 24 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและมีศูนย์อาเซียนศึกษา เน้นการเรียนการสอนภาษาอาเซียน 1 ภาษา (ภาษาประเทศที่มีชายแดนติดที่ตั้งของโรงเรียน เช่น ลาว พม่า และมาเลเซีย) พหุวัฒนธรรม และเทคโนโลยี

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนทั้ง 2 รูปแบบเป็นศูนย์อาเซียนศึกษาที่มีความพร้อม และศักยภาพในการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนัก รวมทั้งจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน จัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน เพื่อเตรียมคนสู่ประชาคมอาเซียนใน ปี พ.ศ. 2558 และสร้างความเข้มแข็งให้แก่โรงเรียนในโครงการเป็นต้นแบบในการขยายผลให้โรงเรียนทุกโรง ทั่วประเทศขับเคลื่อนการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน สร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้สนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จำนวน 225 เขตพื้นที่ มีความพร้อมในการเตรียมบุคลากรและโรงเรียนในเขตพื้นที่สู่ประชาคมอาเซียน

การดำเนินการดังกล่าวจะขยายผลโดยการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้สถานศึกษาที่เป็นศูนย์อาเซียนศึกษาสร้างเครือข่ายเพิ่มขึ้น ขยายผลการสร้างความตระหนักให้แก่ชุมชนเพิ่มขึ้น และขยายผลไปยังสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่มีศูนย์อาเซียนศึกษา เพื่อให้รองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 รวมทั้งจุดประชุม อบรม ชี้แจงสัมมนาสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และประเด็นสำคัญของอาเซียนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน การพัฒนาสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ตลอดจนการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียนประเทศคู่เจรจา และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

1.3 โครงการการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ASEAN Focus school เพื่อพัฒนาศูนย์อาเซียนศึกษาและจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 14 โรงเรียน พัฒนาเป็นโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน โดยเน้นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และจัดทำหน่วยการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในกลุ่มการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนในโรงเรียนและชุมชน และกำหนด

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนไทยในอาเซียนและแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

2.1.4 บทบาทในการเตรียมนักเรียนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

เพื่อผลักดันการดำเนินการด้านการศึกษาของประเทศให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงประชาคมอาเซียน และพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมในการเป็นสมาชิกที่ดีของประชาคม

และมีสมรรถนะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตในประชาคมอาเซียนและสังคมโลก ได้แก่ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2555ก, หน้า 27 - 33)

1. Personal spirit ความเป็นผู้มีจิตวิญญาณแห่งมิตรไมตรี สันติภาพ และความสุข จิตสำนึกแห่งความดี เรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อทำความดี ทำคุณประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ

2. Problem soiving ความสามารถในการแก้ไขปัญหา จำเป็นต้องเรียนรู้และมีแผนการในการศึกษาวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

3. Team work การมีทีมงานและที่ปรึกษาจะเกิดพลังความสามารถในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตที่มีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยงและความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นโดยมิสมควรลงได้

4. Communication การติดต่อสื่อสารระหว่างกันต้องเรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกันทั้งด้านกว้างและลึก โดยเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยใช้ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศที่ 2

5. Thinking ความฉลาดในการคิด มีพื้นฐานมาจากการรักการอ่าน การศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ การสังเคราะห์ความรู้และวิทยาการ ทำให้เกิดไหวพริบ มีปัญญา เป็นคนที่ฉลาดในการคิด

นอกจากนี้ จำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้ ICT และ Web community การแสวงหาความรู้การใช้กระบวนการกลุ่ม การแก้ปัญหา การสร้างความตระหนัก มีทักษะชีวิต กล้าแสดงออก ื่ออาหารและแบ่งปัน เข้าใจตนเองและผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ฯลฯ เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารและอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ ร่วมกันในการเสริมสร้างความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมของภูมิภาคอาเซียน

ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถเตรียมนักเรียนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้เป็นอย่างดี คือ หน่วยงานต้นสังกัด ชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและ

ภาคเอกชน ซึ่งบทบาทสำคัญในการให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยหน่วยงานแต่ละแห่งมีบทบาทและหน้าที่ ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน

1.2 จัดทำเอกสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเตรียมตัวสู่ประชาคมอาเซียน

1.3 ศึกษา วิจัยพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศในการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

1.4 สร้างความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมความเข้มแข็งเกี่ยวกับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเป็นพี่เลี้ยงสถานศึกษาในรูปแบบต่างๆ เช่น ประชุมอบรม ชี้แจง

1.5 ส่งเสริม สนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอย่างเหมาะสม

1.6 เสริมสร้าง ความเข้มแข็ง การพัฒนาโรงเรียนต้นแบบการขับเคลื่อนสู่ประชาคมอาเซียนเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ให้แก่โรงเรียนทาวไปในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียนและการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

1.7 ประชุมอบรมชี้แจงเกี่ยวกับการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียนให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจทั่วไป

1.8 จัดทำสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เพื่อใช้ในกิจกรรมสร้างความตระหนักและความเข้มแข็งเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

1.9 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมค่ายวิชาการประชาคมอาเซียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน

1.10 ประชาสัมพันธ์การเตรียมตัวสู่ประชาคมอาเซียน โดยผ่านสื่อสารมวลชน แผ่นพับ/โปสเตอร์ เว็บไซต์ เป็นต้น

1.11 ส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินการพัฒนานักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- 2.1 สร้างความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมความเข้มแข็ง และเป็นพี่เลี้ยงให้แก่สถานศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมตัวสู่ประชาคมอาเซียน การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
- 2.2 ส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนจัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอย่างเหมาะสม
- 2.3 ศึกษา วิจัยการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน การพัฒนาโรงเรียนต้นแบบการขับเคลื่อนสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ให้แก่โรงเรียนทั่วไปในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียนและการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
- 2.4 จัดทำสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เพื่อใช้กิจกรรมสร้างความตระหนักและความเข้มแข็งเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
- 2.5 ประชาสัมพันธ์การเตรียมตัวสู่ประชาคมอาเซียน โดยผ่านสื่อสารมวลชน แผ่นพับ/โปสเตอร์ เว็บไซต์ เป็นต้น
- 2.6 นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนเสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. โรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียนศึกษา

- 3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ และครูผู้สอนเพื่อทำหน้าที่เป็นครูผู้รับผิดชอบศูนย์อาเซียนศึกษา
- 3.2 จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักให้บริการและพัฒนาการเรียนเกี่ยวกับอาเซียน
- 3.3 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียนและการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
- 3.4 สอนภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน
- 3.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
- 3.6 จัดทำและบริการสื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียนและโรงเรียนเครือข่าย
- 3.7 จัดงานวันอาเซียนเคย์ สัปดาห์อาเซียน หรือกิจกรรมค่ายวิชาการเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนที่เน้นเรื่องอัตลักษณ์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอาเซียน และโครงการสร้างความตระหนักในอาเซียน

3.8 ประสานสัมพันธ์กับประเทศสมาชิกอาเซียน 9 ประเทศ

3.9 สรุปและรายงานผลการดำเนินงานโครงการของศูนย์อาเซียนศึกษาต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. โรงเรียนทั่วไป

4.1 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

4.2 จัดบรรยายภาคการเรียนรู้และจัดมุมอาเซียน หรือตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

4.3 จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน

4.4 จัดงานวันอาเซียนเดย์ สัปดาห์อาเซียน หรือกิจกรรมค่ายวิชาการเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

4.5 ประสานสัมพันธ์กับประเทศสมาชิกอาเซียน 9 ประเทศตามความพร้อมของตนเอง

2.2 การพัฒนาการเรียนรู้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.2.1 การพัฒนาการเรียนรู้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554ข, หน้า 19) กล่าวว่า การพัฒนาการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตัวนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืนทั้งตัวนักเรียนและสถานศึกษา จำเป็นจะต้องดำเนินงานตามหลักการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ โดยบูรณาการในทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป โดยให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ
2. ด้านการจัดการเรียนรู้
3. ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา
4. ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์
5. ด้านการนิเทศภายใน
6. การติดตามและประเมินผล

สิทธิชัย จันทานนท์ (2548, หน้า 20) กล่าวว่า การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาเป็นภาระหน้าที่หลักของครูและสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง โดยเน้นการปฏิรูปการศึกษาใน 4 ด้าน คือ

1. ปฏิรูประบบบริหารและการจัดการให้มีความคล่องตัว รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานการจัดการศึกษา
2. ปฏิรูปหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม
3. ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การสอนปรับวิธีคิด วิธีปฏิบัติ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครูและบุคลากรให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า 24 – 30) ในการจัดการศึกษาได้กำหนดขอบข่ายของการปฏิรูปการศึกษาว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ทางการศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ให้เบาบางหรือหมดไป และเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่อนาคต ยกย่องมาตรฐานการศึกษาให้เข้าสู่ระดับสากล โดยเน้นการปฏิรูป 4 ด้าน ดังนี้

1. การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการ
2. การปฏิรูปหลักสูตร
3. การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน
4. การปฏิรูปและบุคลากรทางการศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, หน้า 3) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ครูผู้สอนต้องวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนต้องจัดกระบวนการที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เช่น กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ของตนเอง และกระบวนการพัฒนาทักษะนิสัย เป็นต้น ทั้งนี้ต้องให้ความสำคัญกับการใช้สื่อ การพัฒนาสื่อ การใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการวัดผลประเมินผลอย่างหลากหลายเพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างจริง

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตัวนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืนทั้งจากนักเรียน ครู และผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นจะต้องดำเนินงานตามหลักการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ใน 4 ด้าน คือ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ การนิเทศภายใน และการติดตามและประเมินผล

2.2.2 หลักการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

2.2.2.1 ด้านการบริหารจัดการ

ความหมายของการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการที่ดีจะสามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนั้นจึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ดังนี้

สุนทร พูนพิพัฒน์ (2540, หน้า 10 – 11) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการว่า เป็นการบริหารอย่างหนึ่ง ที่เกี่ยวเนื่องด้วยการกำหนด และน่านโยบายคุณภาพไปปฏิบัติ ซึ่งต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และนโยบายอย่างชัดเจน โดยทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในการบริหารคุณภาพต้องได้รับคำมั่นสัญญาและการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับสูง การบริหารดังกล่าวเป็นการนำคุณภาพเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของคุณค่าและเป้าหมายหลักขององค์กร มีการกำหนดกลยุทธ์และมาตรฐานด้านคุณภาพ รวมทั้งการจัดหาทรัพยากรให้เพียงพอ และเหมาะสม ในปัจจุบันหลายองค์กรได้ใช้ระบบบริหารคุณภาพเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดต้นทุนและเพิ่มศักยภาพของการแข่งขัน ทั้งในตลาดต่างประเทศและภายในประเทศ

ณัฐพร สุกิจญาณ (2547, หน้า 25) การบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีการวางเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และนโยบายอย่างชัดเจน เป็นการเพิ่มศักยภาพของงานทั้งในด้านผลผลิต และด้านกำลังคน

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545, หน้า 18) กล่าวว่า การบริหารจัดการเป็นกระบวนการทางสังคมที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ที่เป็นกระบวนการทางสังคมก็เพราะการกระทำเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เป็นกระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การการนำ และการควบคุม การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กร

วิโรจน์ สารรัตน์ (2545, หน้า 3 - 4) กล่าวว่า การบริหารจัดการเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นศาสตร์ (Science) เพราะเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการสืบค้น หากความรู้ใหม่ ๆ ด้วยวิธีการเชิงวิทยาศาสตร์ มีการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล มีการตั้งสมมุติฐาน และทดสอบสมมุติฐาน เป็นศิลป์ (Art) เพราะบุคคลต้องใช้ทักษะและความรู้ทางการบริหารที่ได้รับการพัฒนา มาเป็นอย่างดี จากการฝึกฝน จากการทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้

เสกสิฐ เล่ากิจเจริญ (2550, หน้า 12) กล่าวว่า การบริหารจัดการ คือ การใช้ความรู้ที่เป็นศาสตร์และทักษะที่เป็นศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรการบริหาร คือ บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการ มาใช้อย่างเป็นกระบวนการ มีระบบระเบียบแบบแผน เพื่อสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กล่าวโดยสรุป การบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารงานอย่างเป็นระบบและเป็นกระบวนการ มีการวางเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และนโยบายอย่างชัดเจน เพื่อสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสู่ประชาคมอาเซียน

ความสำคัญด้านการบริหารจัดการ

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554, หน้า 6 – 7) กล่าวว่า การบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาให้เกิดพลังและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องยึดเงื่อนไขและหลักการสำคัญ ดังนี้

1. การตัดสินใจที่ยึดโรงเรียนเป็นฐาน เป็นแนวคิดที่มุ่งให้โรงเรียนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. การมีส่วนร่วม กำหนดให้บุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น หรือร่วมกำกับติดตาม ดูแล
3. การกระจาย เป็นการกระจายอำนาจด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ
4. ความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบไป มีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบและภารกิจของผู้รับผิดชอบ เพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้น
5. ธรรมชาติเป็นหลักคิดสำหรับการบริหารจัดการที่ดี เพื่อประกันว่าบุคลากรให้องค์กรมีความซื่อสัตย์ ทั้งนี้ยึดหลักเป้าหมายสอดคล้องต่อสังคม กระบวนการ โปร่งใส และทุกขั้นตอนมีผู้รับผิดชอบ
6. ความเป็นนิติบุคคล เป็นการให้สิทธิและอำนาจหน้าที่กำหนดไว้ให้กับโรงเรียนเฉพาะตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ ในการบริหารจัดการศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, หน้า 19 - 20) กล่าวว่าองค์ประกอบสำคัญที่จะผลักดันให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จคือ

ผู้บริหาร ที่ต้องรับรู้ เข้าใจ และยอมรับงานนี้อย่างจริงจัง ซึ่งมีกระบวนการในการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่สำคัญดังนี้

1. นำเรื่องอาเซียนเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของสถานศึกษา
2. สร้างความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมาย นโยบายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน
3. กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
4. กำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่างๆ อย่างชัดเจน
5. มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อาเซียนในสถานศึกษา
6. สร้างแรงจูงใจบุคลากรในโรงเรียนที่ร่วมดำเนินงานอย่างจริงจัง
7. มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน
8. จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ
9. พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน
10. จัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน
11. มีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน
12. มีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า ก – ข) ได้ศึกษาการพัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบัน ความคาดหวังและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการบริหารจัดการ มีดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน
2. การจัดทำพันธกิจของโรงเรียน
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
4. การร่วมกับชุมชนในการระดมทรัพยากร
5. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนสู่ประชาคมอาเซียน

6. วิธีการพัฒนาครู
7. การนิเทศติดตามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
8. การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
9. สื่อและแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้
10. การใช้ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการที่ส่งเสริมการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
11. การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการบริหารจัดการ จะต้องผลักดันให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จ ซึ่งมีกระบวนการในการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่สำคัญคือ 1) นำเรื่องอาเซียนเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของสถานศึกษา 2) สร้างความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมาย นโยบายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน 3) กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม 4) กำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่างๆ อย่างชัดเจน 5) มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อาเซียนในสถานศึกษา 6) สร้างแรงจูงใจบุคลากรในโรงเรียนที่ร่วมดำเนินงานอย่างจริงจัง 7) มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน 8) จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ 9) พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน 10) จัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน 11) มีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน 12) มีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.2.2.2 การจัดการเรียนรู้

ความหมายของการจัดการเรียนรู้

ศุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2553, หน้า 13) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถทางสมองในการประมวลข้อมูลความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ให้เป็นความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ เพื่อไปใช้สถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน เมื่อได้คิดแล้วก็ต้องนำไปปฏิบัติจริง จึงจะเกิดการเรียนรู้ที่ครบถ้วนสมบูรณ์

ชัยรัตน์ สุทธิรัตน์ (2553, หน้า 2) กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพนั้นต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียนได้คิด ได้ทำ จากสถานการณ์ต่างๆ ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายจัดการเรียนรู้แหล่งวิทยาการต่างๆ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียน และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ทั้งในและนอกห้องเรียน รวมทั้งได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อฝึกทักษะ

กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ รวมทั้งการประยุกต์องค์ความรู้ไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริงให้ได้

ศุคนธ์ ภูริเวทย์ (2542, หน้า 55) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลง

แปลงพฤติกรรม อันเนื่องมาจากการที่คนเราได้รับประสบการณ์หรือการฝึกฝนทำให้เกิดการเรียนรู้และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ จะด้วยวิธีการที่ตั้งใจหรือไม่ก็ตาม

วิทยากร เชียงกุล (2548, หน้า 127) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นการฝึกอบรมพัฒนาตนเองตามหลักของพระพุทธศาสนา คือ ไตรสิกขา ประกอบด้วย สีล (การฝึกด้วยความประพฤติวินัย) สมาธิ(การฝึกฝนด้านจิตใจ) ปัญญา (การฝึกฝนเพื่อรู้เท่าทัน โลกและชีวิต) เพื่อให้บุคคลค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการสัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมปัญหา และสถานการณ์จนเกิดทักษะชีวิต และเกิดความชำนาญในการแก้ปัญหา สามารถมีชีวิตที่ดีตามวิถีทางสายกลาง

ยุทธนา ปฐมวรชาติ (2547, หน้า 23) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ คือ หัวใจของการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะวิทยาการและความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูผู้สอนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง หากครูผู้สอนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีตามไปด้วย และการที่สอนผู้สอนจะสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมนอกจากจะต้องมีความรู้ มีทักษะเกี่ยวกับศาสตร์การสอนแล้วยังต้องมีศิลป์ในการถ่ายทอดความรู้ด้วย ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นความรู้ที่ประยุกต์มาจากหลักการและทฤษฎีทางจิตวิทยาการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ธรรมชาติของผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล

จรรยา สุวรรณทัต (2547, หน้า 17) กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านพุทธรพิสัย ด้านจิตพิสัย หรือด้านทักษะพิสัย ที่ค่อนข้างถาวร หรือการฝึกฝนที่ได้รับการเสริมแรงหรือการสังเกตการกระทำของตัวเองที่ได้รับการเสริมแรงแต่ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงทางกายอย่างชั่วคราว เช่น การเจ็บป่วย ความอ่อนเพลีย หรือผลจากการใช้ยาและไม่ใช้การตอบสนองที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น สัญชาตญาณ วุฒิภาวะ หรือปฏิกิริยาสะท้อน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเกิดทักษะ เกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญ และมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน สามารถติดต่อสื่อสารและอยู่ร่วมกัน ได้บนพื้นฐานของเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันในการเสริมสร้างความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ การเมืองสังคมและวัฒนธรรมของภูมิภาคอาเซียน

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวไว้ในมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้ (สมเดช สีแสง, 2554, หน้า 66)

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้คิดเป็น ทำ เป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการ สอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ยุทธนา ปฐมวราชติ (2547, หน้า 24) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้จะมีองค์ประกอบสำคัญที่มี อิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียน บทเรียน และวิธีเรียน ผู้เรียน มีความสามารถและ ศักยภาพ การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นสิ่งที่ครุควรวิเคราะห์ก่อนที่จะจัดการเรียนรู้ คือ สภาพของ ผู้เรียนที่สอนเป็นอย่างไร ซึ่งครุควรจัดทำเป็นข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพโดยจัดทำเป็น ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลและมีการสรุปภาพรวมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคน ข้อมูลสำคัญที่ต้องการวิเคราะห์ เช่น วุฒิภาวะและความพร้อมในการ เรียน อายุ เพศของนักเรียน ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียน สภาพร่างกายปกติหรือ บกพร่องประการใดบ้าง ความถนัด ความสนใจ ลีลาการเรียนรู้ เป็นต้น

บทเรียน เรื่องที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ย่อมมีความแตกต่างกันตามเนื้อหาและกิจกรรมที่จัด ขึ้น ซึ่งตามธรรมชาติของการจัดการเรียนรู้ “บทเรียน” อาจจัดได้ใน 2 ลักษณะ คือ 1) บทเรียนที่ เกิดขึ้นจากความสนใจของนักเรียน หรือเรียกว่า บทเรียนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2) บทเรียนที่ เกิดจากหลักสูตรหรือสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ มีลักษณะเป็นบทเรียนที่ยึดเนื้อหาวิชาเป็นหลัก

ในการพิจารณาบทเรียนที่จะสอน จำเป็นต้องวิเคราะห์ความยากง่ายของบทเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย

วิธีเรียน มีผลต่อการการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนของครูจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการเรียนรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพผู้เรียนและบทเรียนที่กำหนดไว้ด้วย ในขั้นตอนนี้คือกระบวนการถ่ายทอดความรู้จึงนับเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดของการเรียนรู้ ครูที่เตรียมการสอนดี จึงต้องใช้ศาสตร์และศิลป์อย่างสมดุลเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, หน้า 9 – 22) กล่าวว่า หลักการที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ คือ

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาการทางสมอง
4. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

กล่าวโดยสรุป ในการจัดการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำเนินชีวิตด้วยดีในประชาคมอาเซียน ซึ่งต้องดำเนินงานทั้งระบบในสถานศึกษาในทุกๆ ด้าน งานวิชาการหรืองานจัดการเรียนรู้ถือเป็นงานหลัก เป็นงานที่จะส่งผลโดยตรงให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ควรจะต้องมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แผนยุทธศาสตร์อาเซียนของชาติ กระทรวงศึกษาธิการ และเป้าหมายของการเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อกำหนดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นบูรณาการทุกกิจกรรมทั้งระบบโรงเรียน ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน 2) การจัดการกิจกรรมทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน 3) หลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนต้องยึดผลการเรียนรู้เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และ 4) กิจกรรมที่จัดเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ต้องมีความหมายต่อผู้เรียน/ชุมชน

2.2.2.3 การนิเทศภายใน

ความหมายของการนิเทศภายใน

กลีคแมน (Glickman, 2001, pp. 8 - 9) ได้ให้ความหมายของการนิเทศว่า การนิเทศเป็นหน้าที่ของทางโรงเรียนที่จะต้องปรับปรุงการเรียนการสอน คือช่วยเหลือโดยตรงต่อครูผู้สอนการพัฒนา

หลักสูตรการฝึกอบรมครูระหว่างการทำงาน การพัฒนาทีมงานและการวิจัยปฏิบัติการ ทั้งนี้เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

ไวท์ และบอนดี (Wiles and Bondi, 2004, p. 14) ให้ความหมายการนิเทศภายในว่า เป็นความร่วมมือ เป็นการปฏิสัมพันธ์มากกว่าการชี้ เป็นประชาธิปไตยมากกว่าเป็นเผด็จการ และเน้นครูเป็นสำคัญมากกว่าผู้นิเทศเป็นสำคัญ

โอลิวา (Oliva, 1989, p. 8) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในว่าเป็นการช่วยเหลือครูเป็นพิเศษ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

ไวลส์ (Wiles, 1967, p. 5) ได้ให้ความหมายการนิเทศภายในว่า เป็นกิจกรรมและการบริหารที่ช่วยปรับปรุงการสอน ช่วยให้ครูทำงานในหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น ขวัญดีชื่น มีมนุษยสัมพันธ์ดี และกิจกรรมเหล่านี้รวมถึงการอบรมครู และการพัฒนาหลักสูตรด้วย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 15) ได้ให้ความหมาย การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึงกระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ และคณะ (อ้างถึงใน ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2546, หน้า 8) ได้ให้นิยามคำว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่อาศัยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ภายใต้การนำของผู้บริหารสถานศึกษา ในอันที่จะพัฒนาการเรียนการสอน จนบุคลากรทุกฝ่ายสามารถนำตนเองในการปฏิบัติงานได้และก่อให้เกิดผลขั้นสุดท้าย คือการศึกษาของนักเรียนก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 307) ได้ให้ความหมาย การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง ความพยายามที่ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ โดยบุคลากรภายในของสถานศึกษาเป็นหลัก และในบางโอกาสก็เรียนเชิญบุคลากรภายนอกมาเป็นวิทยากรร่วมด้วย เพื่อให้การพัฒนานักเรียนได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มาลี อาสาเสนีย์ (2546, หน้า 12) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง ความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามหลักสูตร รวมทั้งการให้ขวัญกำลังใจแก่ครูในการพัฒนาหลักสูตร ทำให้ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น โดยความแตกต่างของการนิเทศการศึกษากับการนิเทศภายใน อยู่ที่การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นบุคลากรในโรงเรียนเป็นสำคัญ ส่วนการนิเทศภายนอกจะส่งเสริมให้การนิเทศภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สุรศักดิ์ ศิริ (2549, หน้า 62) กล่าวว่า การนิเทศภายใน คือ การให้คำแนะนำ เสนอแนะ สนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน หรือบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้ครูในโรงเรียนได้พัฒนา หลักสูตรจนเกิดประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนด้วยกระบวนการต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนของครู และการบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียน

สุรศักดิ์ ปาเส (อ้างถึงใน กรองทอง จิตรเดชากุล, 2550, หน้า 4) กล่าวว่า การนิเทศภายใน โรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูในสถานศึกษานั้น ในการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

วัชรมา เล่าเรียนดี (2552, หน้า 114) กล่าวว่า นิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการช่วยเหลือปฏิบัติงานร่วมกับครูในโรงเรียน ด้วยวิธีการช่วยเหลือสนับสนุน แนะนำให้ครูสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนนั่นเอง การนิเทศภายในโรงเรียน จึงเป็นความร่วมมือร่วมใจกันเพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนางานในวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กล่าวโดยสรุป การนิเทศภายใน หมายถึง การให้คำแนะนำ เสนอแนะ สนับสนุนให้ครูในสถานศึกษาได้พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนจนเกิดประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนด้วยกระบวนการต่างๆ เพื่อพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

หลักการนิเทศภายใน

อาดัม และดิกกี (Adams and Dickey) (อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546, หน้า 21 - 24) ได้ให้หลักการพื้นฐานการนิเทศการสอน ดังนี้

1. การนิเทศเป็นการส่งเสริมความเจริญ
2. การนิเทศมีความเป็นประชาธิปไตย
3. การนิเทศเป็นกระบวนการสร้างสรรค์
4. การนิเทศยึดหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์
5. การนิเทศเพื่อสร้างเสริมขวัญและกำลังใจ
6. การนิเทศเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน
7. การนิเทศเป็นการประชาสัมพันธ์ ระหว่างงานนิเทศกับงานอื่นๆ

กรองทอง จิตรเดชากุล (2550, หน้า 5) กล่าวว่า หลักการนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย

1. การดำเนินการนิเทศ จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
2. บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

3. การนิเทศภายในโรงเรียน จะต้องสอดคล้องกับความต้องการ/จำเป็นในการพัฒนาครู และนักเรียน

สุทธนู ศรีไสย์ (2537, หน้า 3) กล่าวถึงหลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษาในปัจจุบันว่า ยังคงเน้นการให้ความช่วยเหลือโดยตรงแก่ครู หรือผู้สอน เพื่อให้การเป็นครูได้รับความรู้ ความเข้าใจสิ่งเหล่านั้นมากขึ้น ซึ่งผลดังกล่าวจะทำให้ให้นักเรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายของการเรียนการสอน ได้รับผลประโยชน์อันยิ่งใหญ่ จากการสอนของครู รวมทั้งการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโรงเรียนที่ตั้งไว้

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538, หน้า 23) ได้กล่าวถึงหลักการการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็นการกระตุ้นเตือน การประสานงาน แนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครูโดยทั่วไป

2. การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย

3. การนิเทศเป็นกระบวนการส่งเสริมสร้างสรรค์

4. การนิเทศกับการปรับปรุงหลักสูตรเป็นงานเกี่ยวพันกัน

5. การนิเทศมุ่งส่งเสริมบำรุงขวัญ

6. การนิเทศคือการสร้างมนุษยสัมพันธ์

7. การนิเทศมีจุดมุ่งหมายที่จะจัดช่องว่างระหว่างโรงเรียนและชุมชน

มาลี อาสาเสนีย์ (2546, หน้า 14) กล่าวถึง การนิเทศการศึกษาว่า การนิเทศการศึกษา ควรยึดหลักการทำงานร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการนิเทศจากภายนอก หรือการนิเทศภายใน โรงเรียนต่างมุ่งให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์เป็นประชาธิปไตย โดยการช่วยเหลือครูโดยตรงในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุรศักดิ์ สิริ (2549, หน้า 64) กล่าวว่า การนิเทศศึกษา เป็นหลักการที่มุ่งเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมกันทำงานโดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ส่งเสริม สร้างสรรค์ครู พัฒนาครูด้วยกระบวนการต่างๆ อย่างเป็นระบบให้เป็นครูมืออาชีพที่นำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ

วัชรมา เล่าเรียนดี (2552, หน้า 117) กล่าวว่าหลักการสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน คือ

1. การให้ความร่วมมือร่วมใจในการสอน

2. การสร้างความผูกพันต่อภาระหน้าที่ด้วยความเต็มใจของบุคลากรในโรงเรียนและครู

3. การประสานสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4. การประสานกันทุกฝ่าย

5. เป็นประชาธิปไตย

6. การยึดหลักความแตกต่างของมนุษย์และพัฒนาการของมนุษย์แต่ละวัย

7. การมีเป้าหมายเดียวกัน คือ คุณภาพการศึกษาของผู้เรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, หน้า 26) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมสำคัญในกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ไปตามนโยบายและเป้าหมายของการพัฒนา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับนิเทศเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย งานวิชาการหรือการจัดการเรียนรู้เป็นงานหลักของการพัฒนาทั้งระบบในสถานศึกษาเพราะคุณภาพการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้การนิเทศงานวิชาการจึงมีความสำคัญ ควรดำเนินการดังนี้

1. คณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนควรประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยบริหารฝ่ายวิชาการ ที่ปรึกษาภายนอกโรงเรียน หัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูชำนาญการสอน แม่แบบ ฯลฯ

2. การนิเทศควรยึดหลักดังนี้

2.1 เน้นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานเพื่อให้งานเป็นไปสู่ว่าเป้าหมายที่ต้องการ

2.2 ใช้วิธีการนิเทศที่ช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงมีความเชื่อมั่นและมั่นใจในความสามารถของตนเองรวมทั้งเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงออกซึ่งความสามารถของตน และพัฒนาความสามารถอย่างเต็มที่

2.3 การนิเทศจะต้องมุ่งให้ครูเรียนรู้ว่าอะไรคือปัญหาและกล้าริเริ่มในการหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้น

2.4 การนิเทศจะต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างผู้นิเทศกับครู และระหว่างครูด้วยกันเอง รวมทั้งสร้างขวัญกำลังใจแก่ครู

2.5 ใช้กิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย เช่นการสาธิต การสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน การประชุมปรึกษาในกลุ่มย่อย การเยี่ยมบ้านชั้นเรียน การปฏิบัติภายใต้คำแนะนำ การนิเทศตนเอง นิเทศโดยเพื่อนคู่สัญญา นิเทศโดยผู้นิเทศภายในสถานศึกษา

2.6 สร้างเครือข่ายการนิเทศด้วยการระดมสรรพกำลังจากทุกฝ่าย เพื่อช่วยส่งเสริมสนับสนุน การนิเทศอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา

ทั้งนี้ ในการดำเนินงานนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะการดำเนินงาน ดังนี้

1. ให้ครูเรียนรู้จากการสอนของตนในสภาพจริง การฝึกรอบมไม่สามารถทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ทุกเรื่องที่เป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ การเรียนรู้จากการสอนในสภาพจริงจะช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้ในระดับลึกอันจะนำไปสู่การเข้าใจและการแก้ไขพัฒนาให้ดีขึ้น การเรียนรู้

ของครูในช่วงนี้ต้องการกัลยาณมิตรสนับสนุน และเป็นเพื่อนร่วมเรียนรู้กับครู การสังเกตการสอน การรับฟัง การกระตุ้น การตั้งคำถาม และการให้ข้อมูลที่เป็นความจริง จะช่วยให้ครูได้ภาพที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

2. การเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครู การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู ช่วยให้ครูมองเห็นภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาชัดเจนและมั่นใจยิ่งขึ้น ที่สำคัญคือ เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ อันเป็นปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน

3. ใช้การนิเทศแบบร่วมพัฒนา ที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครู ได้จากการที่ครูไม่ยอมรับการนิเทศแบบเดิม เป็นการพัฒนาเครือข่ายแนวร่วมการนิเทศภายในโรงเรียนให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป การนิเทศศึกษา เป็นหลักการที่มุ่งเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมกันทำงานโดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ส่งเสริม สร้างสรรค์ครู พัฒนาครูด้วยกระบวนการต่างๆ อย่างเป็นระบบให้เป็นครูมืออาชีพที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน เช่น 1) เน้นความร่วมมือร่วมใจ 2) ใช้วิธีการนิเทศที่ช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงมีความเชื่อมั่นและมั่นใจในความสามารถ 3) การนิเทศจะต้องมุ่งให้ครูเรียนรู้ว่าอะไรคือปัญหาและกล้าริเริ่มในการหาวิธีการแก้ไขปัญหา 4) การนิเทศจะต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง 5) ใช้กิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย 6) สร้างเครือข่ายการนิเทศ

2.2.2.4 การติดตามและประเมินผล

ความหมายของการติดตามและประเมินผล

พิสนุ พงศ์ศรี (2549, หน้า 5) กล่าวว่า การประเมินผลทางการศึกษา หมายถึง การประเมินทางการศึกษาเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าในบริบทของข้อบ่งชี้ทางการศึกษา เช่น สื่อการสอน การเรียนรู้ การสอน หลักสูตร โครงการ พฤติกรรมด้านต่างๆ ของผู้เรียน การประกันคุณภาพ และองค์การทางการศึกษา

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554, หน้า 1) กล่าวว่า การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เป็นขั้นตอนของการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นในเรื่องของผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อนำผลจากการติดตามตรวจสอบซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ

สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย (2542, หน้า 228) กล่าวว่า สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีการกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน ชั้นเรียน งานทุกด้านของสถานศึกษา และการปรับปรุง

โครงการ/แผนการต่างๆ โดยอาจจะทำอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่ต้องเน้นที่การจัดการเรียนรู้ การเรียนรู้ และการให้แรงเสริมทางบวก ผู้บริหารสถานศึกษาที่กระตือรือร้นในการกำกับ/ติดตาม จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์และก้าวหน้า

กล่าวโดยสรุป การติดตามและประเมินผล หมายถึง การประเมินกระบวนการตัดสินใจ คุณค่าในบริบทของสถานศึกษา แล้วนำผลจากการติดตามตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ ไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ

ความสำคัญของการติดตามและประเมินผล

สมศักดิ์ สีนธุระเวช (2542, หน้า 228) กล่าวว่า การกำกับ/ติดตามที่ควรดำเนินการ มีดังนี้

1. การปฏิบัติของผู้เรียน ระบบการกำกับ/ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน ชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เป็นกลไกในการตัดสินใจ ขอบข่าย เป้าหมายของสถานศึกษา ทำให้มีการวางแผนในการแจ้งให้ทราบถึงวิธีการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล ผู้เรียนรับทราบว่าผู้สอนสนใจติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน และผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้เรียน

วิธีการ ผู้สอนบันทึกความก้าวหน้าของผู้เรียนศึกษาจุดเด่นและจุดบกพร่องรวมกับการประเมินผลการผ่านผลการเรียนรู้

2. การประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพจะมีกระบวนการกำกับ/ติดตามอย่างต่อเนื่อง มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้สอนบูรณาการวิธีการต่างๆ กับการประเมินผลและการกำหนดเป้าหมาย

วิธีการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะเยี่ยมชั้นเรียน เก็บรายละเอียดในเรื่องความรู้ในการทำงานของผู้สอนในสถานศึกษา

พิสนุ พงศ์ศรี (2549, หน้า 26) กล่าวว่า ขั้นตอนการประเมินโดยทั่วไปมี 9 ขั้นตอน

คือ การศึกษาวิเคราะห์สิ่งที่ประเมิน การศึกษารูปแบบ แนวทาง ข้อกำหนดการประเมิน การกำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมิน การกำหนดขอบเขตการประเมิน การพัฒนาตัวชี้วัด การกำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมิน การกำหนดขอบเขตการประเมิน การพัฒนาตัวชี้วัด กำหนดเกณฑ์ และค่าน้ำหนัก การออกแบบการประเมินหรือกำหนดกรอบแนวคิด การสร้างและพัฒนาเครื่องมือเก็บข้อมูล การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการประเมิน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, หน้า 29) กล่าวว่า การติดตามและประเมินผล จะต้องดำเนินการร่วมกันในทุกๆ ฝ่าย เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันว่าการ

พัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนบรรลุผลมากขึ้นเพียงใดด้วยเหตุปัจจัยอะไรบ้าง มีข้อบกพร่องใดที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาต่อไป การติดตามประเมินผลควรมีแนวทาง ดังนี้

1. มีการรวบรวมข้อมูลอย่างมีแบบแผนและต่อเนื่อง ครอบคลุม และใช้วิธีการที่หลากหลาย
2. เน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างการทำงาน ที่มีการวิเคราะห์ข้อมูล และปรับปรุงอย่างทันการณ์
3. วิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ว่าดำเนินไปตามเป้าหมายและแผนงานที่ร่วมกำหนดไว้เพียงใด
4. มีการกำหนดดัชนีชี้วัดสภาพความสำเร็จในการดำเนินงานทั้งระบบใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป

กล่าวโดยสรุป การติดตามและประเมินผลจะต้องดำเนินการร่วมกันในทุกๆ ฝ่าย เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้การการเรียนรู้ร่วมกันว่าการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้ 1) รวบรวมข้อมูลอย่างมีแบบแผนและต่อเนื่อง ครอบคลุม และใช้วิธีการที่หลากหลาย 2) เน้นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างการทำงาน ที่มีการวิเคราะห์ข้อมูล และปรับปรุงอย่างทันการณ์ 3) วิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ว่าดำเนินไปตามเป้าหมายและแผนงานที่ร่วมกำหนดไว้ และ 4) การกำหนดดัชนีชี้วัดสภาพความสำเร็จในการดำเนินงานทั้งระบบใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป

3. การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า เอกสารเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ดังรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง, 2555, หน้า 1 - 3)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนทั้งในระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยมีอำนาจการบริหารตามกฎหมายกระทรวงการแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ในเรื่องของการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษา การวิเคราะห์จัดตั้งจัดสรรงบประมาณ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมพัฒนาหลักสูตร การประกันคุณภาพ และการประเมินผลการสนับสนุนการวิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษา การประสาน ส่งเสริมสนับสนุน

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบการศึกษาที่หลากหลาย รวมถึงการประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวง ศึกษาธิการในจังหวัดอ่างทอง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ได้ใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาในสังกัดทุกแห่ง ในการวางแผนและจัดกิจกรรม เอาตัวนักเรียนเป็นตัวตั้ง กำเนึงถึงศักยภาพและบริบทรอบตัวนักเรียน มาวิเคราะห์พัฒนาให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งต้องพัฒนาองค์ความรู้ให้เด็ก โดยชำเลื่องคูเพื่อนบ้าน เราจึงต้องพยายามใช้เทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เป็น 6 ยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
3. การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา
4. การพัฒนาครูทั้งระบบ
5. การพัฒนาการบริหารจัดการ
6. การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างทุนทางปัญญาของชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกลยุทธ์เพื่อตอบสนองสภาพปัญหาเฉพาะและรองรับการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล และกระทรวงศึกษาธิการเป็น 5 กลยุทธ์ประกอบด้วย

1. กลยุทธ์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ
2. กลยุทธ์ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย วิธีชีวิตตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง

3. กลยุทธ์ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. กลยุทธ์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ
5. กลยุทธ์พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

ในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ใช้การขับเคลื่อน ให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพโดยผ่าน องค์คณะบุคคล 3 องค์คณะ ได้แก่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา, อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบประเมินผล และนิเทศการศึกษา ที่มีบทบาทหน้าที่ส่งเสริม สอดคล้องร้อยรัดกันในแต่ละด้านของการบริหารจัดการศึกษา

การดำเนินงานของคณะกรรมการทั้ง 3 องค์คณะ ให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน โดยที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาจะมีบทบาท หน้าที่ในการกำกับ ดูแล เรื่องการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา การจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา การประสาน การระดมทรัพยากร การประสาน ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรต่าง ๆ เป็นต้น

เมื่อคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาสถานศึกษามีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ การรายงาน เช่น พบว่าสถานศึกษามีจุดเด่นอะไร และจุดใดที่ควรพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับใด เป็นต้น ได้นำเสนอข้อมูลเชิงพัฒนาต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดเป็นนโยบายการจัดการศึกษาเป็นรูปธรรม ส่วนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล เช่น การบริหารอัตรากำลังสถานศึกษามีอัตรากำลังไม่เพียงพอส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนอย่างมาก หรือครูที่สามารถพัฒนาตนเองและจัดการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น หรือมีข้อมูลเกี่ยวกับข้าราชการครูที่กระทำผิดทางวินัย หรือกระทำ ความดีที่สมควรได้รับการยกย่อง เป็นต้น มีการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศที่มีความสัมพันธ์ กับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาของเขตพื้นที่ การศึกษา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาการเลื่อน วิชฐานะ การจัดสวัสดิการ การเสริมสร้างขวัญกำลังใจ การยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและผู้บริหารสถานศึกษา เป็นต้น ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงระบบการ บริหารจัดการและระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สัมพันธ์กับระบบการบริหารงานบุคคลให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมของ เขตพื้นที่การศึกษา

เพื่อให้การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีความเป็นองค์รวม (Holistic) และเกิดการมีส่วนร่วมกับทุกกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการทั้ง 3 คณะนี้ ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คือ “ผู้เชื่อมโยง” ระหว่างคณะกรรมการทั้ง 3 คณะ ในฐานะที่ทำ หน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ หรือประธานกรรมการ ดังนั้น ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา จึงเป็นผู้ประสานการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงข้อคิด ความเห็น และมติของ คณะกรรมการในแต่ละคณะ เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ประสานสอดคล้องกัน ให้ สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและร้อยรัดกันอย่างเป็นองค์รวม

3.1 ทิศทางการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ได้จัดวางทิศทางองค์กรในการจัดการศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัฒนธรรม ค่านิยม เป้าประสงค์ เป้าหมายการให้บริการ กลยุทธ์ และจุดเน้น ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง, 2555, หน้า 26 – 27)

1. วิสัยทัศน์ (Vision)

มุ่งจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน สุขภาพดี มีคุณธรรม และรักษาความเป็นไทย

2. พันธกิจ (Mission)

จัดส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชากรวัยเรียนทุกคนอย่างทั่วถึง มีความรู้คู่คุณธรรม มีความสามารถ และคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. วัฒนธรรม (Culture)

ยิ้ม ใจดี ให้เกียรติกัน ทีมงานดี วิถีพอเพียง

4. ค่านิยม (Value)

บริการด้วยจิตสาธารณะ รวดเร็ว ทันสมัย และเป็นธรรม

5. เป้าประสงค์ (Goal)

5.1 นักเรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

5.2 ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี อย่างทั่วถึงและได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

5.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ

5.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองและสถานศึกษา มีความเข้มแข็งเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่ความเป็นเลิศ

3.2 เป้าหมายการให้บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

1. ด้านคุณภาพการศึกษา

1.1 นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ครูผู้สอนมีเพียงพอและสามารถจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและให้ความสำคัญกับพื้นฐานและศักยภาพของนักเรียน

1.3 สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพภายในและผ่านการประเมินการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2. ด้านโอกาสทางการศึกษา

2.1 ประชากรในวัยเรียนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียม ทั้งถึง และ ตรงตามศักยภาพ

2.2 ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นธรรมและทั่วถึงตาม ศักยภาพและสนับสนุนให้มีกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ

2.3 ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการกระจายอำนาจตามหลักธรรมาภิบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอทองและสถานศึกษา ตลอดจนองค์กรคณะ บุคคลตามกฎหมาย มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาลอย่าง มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วน

3.3 กลยุทธ์ (Strategie) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอทอง

1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถทาง เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

2. ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง

3. ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตาม ศักยภาพ

4. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ

5. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการกระจายอำนาจตามหลักธรรมาภิบาล

3.4 จุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอทอง

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระวิชาหลัก เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกคนอ่านออกเขียนได้

3. เพิ่มศักยภาพนักเรียนในด้านภาษา ด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ และด้าน เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

4. นักเรียนทุกคนมีความสำนึกในความรักชาติ

5. สร้างทางเลือกในการเรียนรู้ที่เน้นให้ประชากรวัยเรียนทุกคนเข้าถึงโอกาสทางการ ศึกษาอย่างทั่วถึง ลดอัตราการออกกลางคัน และเน้นการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ

6. ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการขยายผล สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ

7. นักเรียน ครูและสถานศึกษาได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

8. สถานศึกษาทุกแห่งผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษา มีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งและผ่านการรับรองจากการประเมินคุณภาพภายนอก

9. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาผ่านการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทอง และทางผู้วิจัยมีความเห็นว่าการศึกษาก่อนการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา นั้นจะต้องมีงานวิจัยที่มาสสนับสนุนในการทำวิจัยของผู้วิจัยในครั้งนี้ดังต่อไปนี้

สำราญ ตติขรา (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองตราด พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามแนวตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองตราด โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับปัญหาจากไปน้อยคือ การประชาสัมพันธ์การสอน การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การสอนที่เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ การจัดสภาพแวดล้อมทางการสอนการให้ชุมชนมีส่วนในการจัดการเรียนการสอน การประเมินตามสภาพจริง การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การทำวิจัยในชั้นเรียนการให้ผู้เรียนค้นคว้าด้วยตนเอง ส่วนการเปรียบเทียบศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองตราด จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

สิทธิชัย จันทานนท์ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลในด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียนและด้านการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ครูมีการปฏิบัติทุกด้านอยู่ระดับมาก การเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ประสบการณ์ในการทำงาน และช่วงชั้นที่ทำการสอน พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน มีการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน

ต่างกัน มีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และครูที่ทำการสอนในช่วงชั้นต่างกัน มีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สมปอง คำสงค์ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้สู่มาตรฐานการศึกษา โรงเรียนวัดเทพรัตนวาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัชนาท พบว่า 1) การพัฒนาการเรียนรู้สู่มาตรฐานการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัญหาด้านการพัฒนาการเรียนรู้เป็นอันดับสูงสุด มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับรองลงมาได้แก่ปัญหาด้านผู้เรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับต่ำสุด 2) รูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้สู่มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนวัดเทพรัตนวาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัชนาท มีดังนี้ 1) การกำหนดประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้สู่มาตรฐานการศึกษา ในภารกิจงาน 6 ด้าน ของโรงเรียน โดยออกแบบสำรวจจัดทำเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ปัญหา 2) การเลือกประเด็นปัญหาเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การปรับปรุงและการดำรงรักษา 3) การวางแผน(P) โดยจัดทำแผนให้สอดคล้องกับปัญหาดตามเนื้อหา 6 ด้าน ของโรงเรียน 4) การดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้ (D) โดยจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งผู้รับผิดชอบกำหนดกิจกรรมตามเนื้อหา 6 ประการของโรงเรียน 5) การตรวจสอบและการประเมิน (C) โดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการประเมิน จัดทำแบบประเมินตามเนื้อหา 6 ประการของโรงเรียน 6) การปรับปรุงแก้ไขพัฒนา (A) โดยการประเมินผลตามแผนที่วางไว้ ติดตามผลการปฏิบัติงาน ตามเนื้อหา 6 ประการของโรงเรียน และ 7) การรายงานผล โดยจัดทำรายงานสรุปผลประชาสัมพันธ์เผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนทั่วไป

ธิดารัตน์ โขศุชาติ (2553, หน้า 99) ได้ศึกษาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ความสำคัญและการเตรียมความพร้อมของไทย พบว่า ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็น 1 ใน 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน และมีเป้าหมายคือ 1) ตลาดและฐานการผลิตร่วม 2) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน 3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค 4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอาจส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบซึ่งจะได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความพร้อมอย่างดีของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการในภาคเอกชนที่คงต้องเร่งปรับตัวเพื่อสร้างขีดความสามารถ เช่น การเร่งพัฒนาตราสินค้า การใช้เทคโนโลยีใหม่ในการผลิต และการพัฒนาในด้านนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยสร้างจุดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ของไทย ส่วนภาครัฐก็ควรทำความเข้าใจและประชาสัมพันธ์ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งเตรียมมาตรการป้องกันเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จตุพร ยงศร (2554, หน้า 43) ได้ศึกษานโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน โดยใช้วิธีการศึกษาเปรียบเทียบเชิงสหวิทยาการของจอร์จ เบอร์เรเดย์ พบว่ามีจุดคล้ายคลึงกัน 3 ประการ คือ 1) การขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง 2) การยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และ 3) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และจากการศึกษาเชิงเปรียบเทียบของนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน พบว่า การเมืองการปกครอง สภาพทางภูมิศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม จำนวนประชากร และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศในประชาคมอาเซียนส่งผลให้นโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความแตกต่างกัน

อรวรรณ สีลวานิช (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพร้อมของนักศึกษาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์กับการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของทักษะเกี่ยวกับการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน คือ ด้านความเปลี่ยนแปลงของระบบงาน ด้านเวลาทำงาน ด้านรายได้และด้านความหลากหลายของแรงงานที่จะอพยพเข้าประเทศ ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยระดับ ปานกลาง คือ ด้านการเตรียมพร้อมของนักศึกษาในการปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงในอนาคต

เอกราช อะมะวัลย์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนช่างฝีมือในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเข้าเป็นประชาคมอาเซียน ได้แก่ ปัจจัยด้านความเข้าใจ เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยศักยภาพบุคลากร ที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีทักษะที่เหมาะสม มีความชำนาญการที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม ได้รับการเพิ่มโอกาสในการหางานทำ รวมทั้งมีการพิจารณาแผนผลิตกำลังคน ปัจจัยคุณภาพมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูอาจารย์ในอาเซียน ให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกัน ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน และปัจจัยการเปิดเสรีการศึกษา ประกอบด้วย การจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่างๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่างๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

กรกช อัญชลินุฎ (2554 , บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษาไทยด้านพาณิชย์การเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน พบว่าสถาบันการศึกษาเอกชนระดับอาชีวศึกษาทั้งที่สังกัดรัฐบาลและสังกัดเอกชนมีทั้งส่วนที่มีความพร้อมและส่วนที่ไม่มีความพร้อม สถาบันอาชีวศึกษาที่มีความพร้อมนั้นพร้อมที่จะดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลได้ทันทีที่รัฐบาลประกาศระเบียบ

ข้อบังคับออกมาชัดเจน เนื่องจากมีความพร้อมด้านปัจจัยหลัก ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ ส่วนสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษาทั้งที่สังกัดรัฐบาลและสังกัดเอกชน ที่ยังมีส่วนที่ไม่พร้อมมักเป็นสถาบันฯ ที่มีนักเรียน/นักศึกษาในปริมาณไม่มากพอที่จะเลี้ยงตนเองได้ ต้องพึ่งงบประมาณและแรงส่งเสริมจากภาครัฐ หากสถาบันดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่างๆ ให้อยู่ในระดับมาตรฐานก็ย่อมจะมีความพร้อมเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

วีรากร อุตร์เลิศ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษา : พื้นที่เทศบาลตำบลบ้านแยง อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแยง อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในระดับที่ต่ำ ด้านการเตรียมความพร้อมของท้องถิ่นเกี่ยวกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในด้านต่างๆ ทั้งทางสังคมวัฒนธรรม การศึกษา เศรษฐกิจ การบริการและการท่องเที่ยว ยังอยู่ในระดับที่น้อย ส่วนด้านสาธารณสุขอยู่ในระดับปานกลาง จากงานวิจัยครั้งนี้เทศบาลตำบลบ้านแยงได้นำผลของงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง จัดทำโครงการชุมชนแห่งการเรียนรู้ และเสนอโครงการอบรมภาษาอังกฤษ เพื่อการพัฒนาต่อยอดให้อยู่ในระดับที่ดี ด้านสาธารณสุข เสนอโครงการการควบคุมและการป้องกันโรคระบาด เพื่อไม่ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ ด้านเศรษฐกิจการส่งเสริมการพัฒนาสินค้าและเพิ่มผลิตผลการเกษตรให้ได้มาตรฐานเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อเป็นพื้นฐานต่อยอดการพัฒนาในพื้นที่ระดับอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก และในระดับประเทศต่อไป

วิไล แจ่มบุญ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจของบุคลากรสายสนับสนุนและช่วยวิชาการสังกัดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(AEC) พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนและช่วยวิชาการสังกัดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ AEC จากโทรทัศน์โดยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ AEC ในเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลในการติดต่อการค้ามากที่สุด และการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC) ในปี พ.ศ. 2558 นั้นคณะฯ ควรสร้างความเข้าใจและการรับรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และพัฒนาทักษะการสื่อสารให้มีการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้นรวมถึงภาษาที่ 3 คือภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้ดีขึ้นเป็น 3 ลำดับแรกที่ต้องดำเนินการในพื้นที่

ศุภิน ยุระรัช (2554, เว็บไซต์) ได้ศึกษาความพร้อมในการพัฒนาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา

เอกชนในประเทศไทยเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า 1) อาชีพที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง มีจำนวน 16 สาขาอาชีพ ส่วนคุณลักษณะของบัณฑิตที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง มีจำนวน 3 ด้าน 26 คุณลักษณะ ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย จำนวน 12 คุณลักษณะ ด้านจิตพิสัย จำนวน 8 คุณลักษณะ และ ด้านทักษะพิสัย จำนวน 6 คุณลักษณะ 2) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยมีความพร้อมร้อยละ 49.48 ในการพัฒนาบัณฑิตเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตมี 3 ด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความต้องการจำเป็นด้านอาชีพ ความต้องการจำเป็นด้านกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ความต้องการจำเป็นด้านคุณลักษณะของบัณฑิต

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนประกอบไปด้วย 1) การบริหารจัดการ 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การนิเทศภายใน และ 4) การติดตามและประเมินผล

5. สรุปหลักการและแนวคิดที่นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ศึกษาการพัฒนาเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนโดยการสังเคราะห์จากแนวคิดของ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554ข, หน้า19) สิทธิชัย จันทานนท์ (2548, หน้า 20) กระทรวงศึกษาธิการ (2543, หน้า 24 – 30) สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, หน้า 3) และ วิชัย นาคขรรยง (2556, สัมภาษณ์) โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ การนิเทศภายใน และการติดตามและประเมินผล และส่วนการเตรียมความพร้อม ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิด หน่วยงานและนักวิชาการต่างๆ อาทิเช่น ราชบัณฑิตยสถาน, 2525, หน้า 375 - 376) นิโคล (Nichols, 1971, p. 431) ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2542, หน้า 6) สมเกียรติ ภูมศรี (2554, หน้า 9) พบว่า การเตรียมความพร้อมต้องศึกษาจากทรัพยากรทางการศึกษา ประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Materials) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกว่า 4M's